

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

23 päivänä tammikuuta 2019*

Ennakkoratkaisupyyntö – Valtiontuet – Voimassa olevat tuet ja uudet tuet – Luokittelu – Asetus (EY) N:o 659/1999 – 1 artiklan b alakohdan iv ja v alakohta – Oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteet – Sovellettavuus – Ennen alun perin kilpailulta suljettujen markkinoiden vapauttamista myönnettyt avustukset – Valtiontukia saaneen yhtiön kilpailijan jäsenvaltiota vastaan nostama vahingonkorvauskanne

Asiassa C-387/17,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Corte suprema di cassazione (ylin tuomioistuin, Italia) on esittänyt 10.4.2017 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 28.6.2017, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Presidenza del Consiglio dei Ministri

vastaa

Fallimento Traghetti del Mediterraneo SpA,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: varapresidentti R. Silva de Lapuerta, joka hoitaa ensimmäisen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit A. Arabadjiev (esittelevä tuomari), E. Regan, C.G. Fernlund ja S. Rodin,

julkisasiamies: N. Wahl,

kirjaaja: hallintovirkamies R. Schiano,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 7.6.2018 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Fallimento Traghetti del Mediterraneo SpA, edustajinaan M. Contaldi, P. Canepa, V. Roppo ja S. Sardano, avvocati,
- Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan G. De Bellis, avvocato dello Stato,
- Ranskan hallitus, asiamiehinään J. Bousin, P. Dodeller, D. Colas ja R. Coesme,
- Euroopan komissio, asiamiehinään P. Stancanelli ja D. Recchia,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

kuultuaan julkisasiamiehen 13.9.2018 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee [SEUT 108] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 (EYVL 1999, L 83, s. 1) 1 artiklan b alakohdan iv ja v alakohdan, ETY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan (josta on muutettuna tullut EY 88 artiklan 3 kohta, josta on puolestaan tullut SEUT 108 artiklan 3 kohta) ja oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteiden tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat Presidenza del Consiglio dei Ministri (ministerineuvoston puheenjohtajisto, Italia) ja Fallimento Traghetti del Mediterraneo SpA (jäljempänä FTDM) ja jossa on kyseessä mainitun yhtiön esittämä vaatimus saada korvausta vahingosta, jota se väittää kärsineensä kilpailijalleen Tirrenia di Navigazione SpA:lle (jäljempänä Tirrenia) vuosina 1976–1980 myönnettyjen avustusten vuoksi.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Asetuksen N:o 659/1999 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Määritelmät”, säädettiin seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

– –

- b) ’voimassa olevalla tuella’

– –

- iv) tukia, [jotka] voidaan tämän asetuksen 15 artiklan nojalla katsoa voimassa olevaksi tueksi;
- v) tukia, joiden voidaan katsoa olevan voimassa olevia tukia, koska voidaan osoittaa, että ne käyttöönottohetkellä eivät vielä olleet tukia, mutta ovat muuttuneet myöhemmin sellaisiksi yhteismarkkinoiden kehityksen johdosta ilman, että jäsenvaltio olisi muuttanut niitä. Jos tietyt toimenpiteet muuttuvat tuiksi sen jälkeen, kun tietty toiminta on vapautettu kilpailulle yhteisön lainsäädännössä, näitä toimenpiteitä ei kilpailun vapauttamiselle vahvistetun ajankohdan jälkeen pidetä voimassa olevana tukena.

– –”

- 4 Mainitun asetuksen 15 artiklassa, jonka otsikko on ”Vanhentumisaika”, säädettiin seuraavaa:

”1. Komission toimivaltuuksiin perii tuki takaisin sovelletaan kymmenen vuoden vanhentumisaikaa.

2. Vanhentumisaika alkaa päivästä, jona sääntöjenvastainen tuki on myönnetty tuen saajalle joko yksittäisenä tukena tai tukiohjelman kuuluvana tukena. Sääntöjenvastaista tukea koskevat komission toimet tai jäsenvaltion komission pyynnöstä toteuttamat toimet keskeyttävät vanhentumisajan. Vanhentumisaika alkaa uudelleen kunkin keskeytyksen jälkeen. Vanhentumisaikaa laskettaessa ei oteta huomioon aikaa, jona komission päätös on Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltävänä.

3. Tuki, jonka osalta vanhentumisaika on kulunut umpeen, katsotaan voimassa olevaksi tueksi.”

Italian oikeus

- 5 Pääasiassa kyseessä olevat avustukset on myönnetty FTDM:n kanssa kilpailevalle, meriliikennettä harjoittavalle yritykselle Tirrenialle ensisijaiseen kansalliseen etuun liittyvien meriliikenteen palvelujen uudelleenjärjestämisestä 20.12.1974 annetun lain nro 684 (legge n. 684 – Ristrutturazione dei servizi marittimi di preminente interesse nazionale; GURI nro 336, 24.12.1974; jäljempänä laki nro 684) nojalla.

- 6 Lain nro 684 7 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Kauppalaivastosta vastaavalla ministerillä on toimivalta myöntää avustuksia edellisessä pykälässä lueteltujen palvelujen tarjoamista varten tekemällä vuosittaisia ad hoc -sopimuksia yhteistyössä valtiovarainministerin ja valtion omistajuusasioista vastaavan ministerin kanssa.

Edellisessä momentissa mainittujen avustusten on taattava palvelujen hallinnointi kolmen vuoden ajan taloudellisesti tasapainoisissa olosuhteissa. Nämä avustukset vahvistetaan ennakoon nettotulojen, investointien kuoletusten, käyttökustannusten, toimintakulujen ja rahoituskulujen perusteella.

– –”

- 7 Lain nro 684 8 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Edellä 1 §:n c kohdassa mainituilla linjaliikennepalveluilla suuremmille ja pienemmille saarille sekä mahdollisilla teknisesti ja taloudellisesti välttämättömillä jatkoyhteyksillä on taattava sellaisten vaatimusten täyttäminen, jotka liittyvät asianomaisten alueiden ja erityisesti Mezzogiornon alueen taloudelliseen ja sosiaaliseen kehitykseen.

Kauppalaivastosta vastaavalla ministerillä on näin ollen toimivalta myöntää avustuksia mainittujen palvelujen tarjoamista varten 20 vuodeksi tekemällä ad hoc -sopimuksia yhteistyössä valtiovarainministerin ja valtion omistajuusasioista vastaavan ministerin kanssa.”

- 8 Lain nro 684 9 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Edellisessä pykälässä tarkoitettussa sopimuksessa on mainittava:

- 1) luettelo varmistettavista reiteistä
- 2) kunkin reitin vuorotiheys
- 3) kullekin reitille osoitettavat alustyytit
- 4) avustus, jonka määrä vahvistetaan nettotulojen, investointien kuoletusten, käyttökustannusten, toimintakulujen ja rahoituskulujen perusteella.

Ennen kunkin vuoden kesäkuun 30 päivää kyseisen vuoden osalta suoritettavan avustuksen määrää tarkistetaan, jos edeltävän vuoden aikana ainakin yksi sopimuksessa mainituista talouden osatekijöistä on muuttunut tavalla, joka vastaa kahdeskymmenesosaa siitä arvosta, joka saman momentin osalta on otettu huomioon vahvistettaessa edeltävää avustusta.”

- 9 Lain nro 684 18 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Ne kustannukset, joita tämän lain soveltamisesta aiheutuu, katetaan 93 miljardiin liiraan saakka varoista, jotka on kirjattu kauppalaivastosta vastaavan ministeriön vuotta 1975 koskevan ennakkollisen menoarvion lukuun 3061, sekä varoista, jotka kirjataan seuraavien varainhoitovuosien vastaaviin lukuihin.”

- 10 Lain nro 684 19 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Siihen saakka, kunnes tässä laissa tarkoitetut sopimukset hyväksytään, kauppalaivastosta vastaava ministeri suorittaa valtiovarainministerin suostumuksella jälkikäteinä kuukausierinä ennakkomaksuja, joiden yhteenlaskettu määrä ei ylitä [90:tä prosenttia] 18 §:ssä ilmoitetusta kokonaismäärästä.”

- 11 Lain nro 684 täytäntöönpanosta 1.6.1979 annetun tasavallan presidentin asetuksen nro 501 (decreto del Presidente della Repubblica del 1° giugno 1979, n. 501) (GURI nro 285, 18.10.1979) 7 §:ssä täsmennetään, että mainitun lain 19 §:ssä tarkoitetut ennakot suoritetaan ensisijaiseen kansalliseen etuun liittyviä palveluja suorittaville yrityksille siihen saakka, kunnes Corte dei conti (tilintarkastustuomioistuin, Italia) rekisteröi uusien sopimusten tekemistä koskevat toimet.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 12 Kuten 13.6.2006 annetusta tuomiosta Traghetti del Mediterraneo (C-173/03, EU:C:2006:391) ja 10.6.2010 annetusta tuomiosta Fallimento Traghetti del Mediterraneo (C-140/09, EU:C:2010:335) käy ilmi, FTDM ja Tirrenia ovat kaksi meriliikennettä harjoittavaa yritystä, jotka liikennöivät 1970-luvulla säännöllisesti merireiteillä Manner-Italian ja Sardinian ja Sisilian saarten välillä.
- 13 FTDM nosti vuonna 1981 Tribunale di Napolissa (Napolin alioikeus, Italia) kanteen Tirreniaa vastaan saadakseen korvausta vahingosta, jonka se väitti kärsineensä Tirrenian vuosina 1976–1980 soveltaman alhaisen hinnan politiikan takia. FTDM väitti, että Tirrenia oli käyttänyt väärin määräävää asemaansa kyseisillä markkinoilla, koska se oli soveltanut omakustannushintaa huomattavasti alhaisempia hintoja unionin oikeuden vastaisesti maksettujen julkisten avustusten ansiosta.
- 14 FTDM:n vaatimus hylättiin Tribunale di Napolin 26.5.1993 antamalla ratkaisulla, joka vahvistettiin Corte d’appello di Napolin (Napolin ylioikeus, Italia) 13.12.1996 antamalla ratkaisulla.
- 15 Tällä välin selvitystilaan asetetun FTDM:n konkurssipesän hoitaja valitti kyseisestä ratkaisusta, mutta Corte suprema di cassazione (ylin tuomioistuin, Italia) hylkäsi valituksen 19.4.2000 antamallaan ratkaisulla, jossa muun muassa hylättiin valittajan vaatimus ennakkoratkaisukysymysten esittämisestä siitä, oliko laki nro 684 yhteensopiva unionin oikeuden kanssa, sillä perusteella, että kansallisten tuomioistuinten ratkaisu oli asian kannalta merkityksellisten oikeussääntöjen mukainen ja sopusoinnussa unionin oikeuskäytännön kanssa.
- 16 FTDM:n konkurssipesän hoitaja haastoi Italian tasavallan Tribunale di Genovaan (Genovan alioikeus, Italia) 15.4.2002 päivätyllä kanteella, jossa vaadittiin toteamaan mainitun valtion vastuu useilla eri perusteilla: se oli lainsäätäjän tehtävässään myöntänyt ETY:n perustamissopimuksen vastaisia tukia lain nro 684 nojalla; se oli tuomiovallan käyttöön liittyvässä tehtävässään jättänyt Corte suprema di cassationen 19.4.2000 antaman ratkaisun myötä hoitamatta velvoitteensa esittää ennakkoratkaisukysymyksiä siitä, onko laki nro 684 unionin oikeuden mukainen; ja se oli hallinnollisessa tehtävässään jättänyt ilmoittamatta Corte suprema di cassazionelle jäsenyysselvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn käynnistymisestä komissiossa kyseisen lain suhteen, joten se ei ollut hoitanut velvoitteitaan, jotka liittyivät lojaaliin yhteistyöhön unionin toimielinten kanssa.

- 17 FTDM vaati kanteessaan, että Italian valtio oli velvoitettava korvaamaan sille 9 240 000 euroa korvauksena sen kärsimästä vahingosta.
- 18 Tribunale di Genova esitti 14.4.2003 ennakkoratkaisupyynnön, joka johti 13.6.2006 annettuun tuomioon Traghetti del Mediterraneo (C-173/03, EU:C:2006:391).
- 19 Tribunale di Genova totesi kyseisen tuomion jälkeen 27.2.2009 antamassaan ratkaisussa, että kyse oli ”valtion lainvastaisesta toiminnasta lainkäyttäjänä”, ja määräsi erillisellä määräyksellä, että oikeudenkäyntiä oli jatkettava sen vaatimuksen käsittelemiseksi, joka koski kyseisestä lainvastaisuudesta aiheutuneiden vahinkojen korvaamista. Mainitun menettelyn tässä vaiheessa kyseinen tuomioistuin, jossa nousi esille kysymyksiä valtiontukia koskevan unionin oikeuden tulkinnasta, saattoi unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi uuden ennakkoratkaisupyynnön.
- 20 Unionin tuomioistuin totesi 10.6.2010 antamassaan tuomiossa Fallimento Traghetti del Mediterraneo (C-140/09, EU:C:2010:335) seuraavaa: ”Unionin oikeutta on tulkittava siten, että [avustukset], jotka suoritetaan pääasialle ominaisissa olosuhteissa sellaisen kansallisen lainsäädännön nojalla, jossa säädetään ennakkojen suorittamisesta ennen sopimuksen hyväksymistä, ovat valtiontukia, jos kyseiset [avustukset] ovat omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja vääristävät tai uhkaavat vääristää kilpailua, minkä tarkistaminen on kansallisen tuomioistuimen asia.”
- 21 Tribunale di Genova määräsi 30.7.2012 ministerineuvoston puheenjohtajiston maksamaan FTDM:lle 2 330 355,78 euroa korotettuna rahan arvon tarkistuksen mukaisilla summilla ja lakisääteisillä koroilla korvauksena vahingosta, jota viimeksi mainitulle oli aiheutunut kyseisen valtion lainvastaisesta toiminnasta tuomiovallan käyttöön liittyvässä tehtävässään.
- 22 Ensisijaisesti ministerineuvoston puheenjohtajisto ja liitännäisesti FTDM riitauttivat tämän ratkaisun.
- 23 Corte d’appello di Genova kumosi mainitun ratkaisun 24.7.2014 antamallaan ratkaisulla ja antoi ratkaisun pääasiassa.
- 24 Vaikka kyseinen tuomioistuin hylkäsi FTDM:n esittämät korvausvaatimukset, joiden perusteena olivat Italian tasavallan vastuu tuomiovallan käyttäjänä ja hallinnollisessa tehtävässään, se hyväksyi kyseisen jäsenvaltion vastuuta lainsäätäjänä koskevan perusteen sen johdosta, että Italian parlamentti oli antanut lain nro 684. Se tuomitsi siksi Italian tasavallan maksamaan FTDM:lle korvauksena tämän kärsimästä vahingosta 2 330 355,78 euroa korotettuna rahan arvon tarkistuksen mukaisilla summilla ja lakisääteisillä koroilla.
- 25 Corte d’appello di Genova katsoi erityisesti, että Tirrenialle myönnetyt avustukset olivat omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan sillä perusteella, että ”maantieteellisen läheisyyden vuoksi muiden jäsenvaltioiden (erityisesti [Espanjan kuningaskunnan] ja [Ranskan tasavallan]) liikennöitsijät olisivat voineet hyödyntää Tirrenian liikennöimiä reittejä, mutta ne olivat selvästi epäedullisemmassa asemassa siihen verrattuna”.
- 26 Lisäksi mainittu tuomioistuin totesi, että komissio oli katsonut valtiontuista, jotka Italia on maksanut Tirrenia di Navigazione -meriliikenneyhtiölle, 21.6.2001 tekemässään päätöksessä 2001/851/ETY (EYVL 2001, L 318, s. 9), että Tirrenian liikennöimillä reiteillä toimi muiden jäsenvaltioiden toimijoita.
- 27 Mainittu tuomioistuin totesi myös, että kun otettiin huomioon kyseisinä vuosina maksettujen avustusten huomattava määrä eli noin 400 miljardia Italian liiraa (ITL) ja se seikka, että Tirrenia liikennöi myös kansainvälisiä reittejä, pääasiassa kyseessä olevat avustukset kuuluivat myös ristikkäisavustusten järjestelmään, joka on kielletty.

- 28 Corte d'appello di Genova katsoi tässä tilanteessa, että koska pääasiassa kyseessä olevia avustuksia ei ollut myönnetty ennen ETY:n perustamissopimuksen voimaantuloa, niiden oli katsottava olevan uusia tukia, joihin sovelletaan ETY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaista ilmoitusvelvollisuutta, joten tällaisen ilmoituksen puuttuessa unionin oikeutta oli rikottu.
- 29 Ministerineuvoston puheenjohtajisto teki mainitusta ratkaisusta kassaatiovalituksen ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle ja väitti erityisesti, että Tirrenialle myönnetyt avustukset oli virheellisesti luokiteltu uusiksi tuiksi eikä voimassa oleviksi tuiksi.
- 30 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa aluksi, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisilla, kilpailulle vapauttamattomilla markkinoilla myönnetyn tuen luokitteluosassa oikeudellisesti joko voimassa olevaksi tai uudeksi tueksi on ensinnäkin tarkasteltava asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan v alakohdan ajallista soveltuvuutta ja sen soveltamisalaa.
- 31 Lisäksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa merkityksellisten markkinoiden sen erityispiirteen merkittävyyttä, että niitä ei ole vapautettu. Se katsoo, että 15.6.2000 annetun tuomion Alzetta ym. v. komissio (T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97–T-607/97, T-1/98, T-3/98–T-6/98 ja T-23/98, EU:T:2000:151) 143 kohdassa vahvistettiin periaate, jonka mukaan alun perin kilpailulta suljetuilla markkinoilla perustettua tukijärjestelmää on näiden markkinoiden vapautuessa pidettävä voimassa olevana tukijärjestelmänä, ja toteaa lisäksi, että unionin tuomioistuin on vahvistanut tämän periaatteen 29.4.2004 antamansa tuomion Italia v. komissio (C-298/00 P, EU:C:2004:240) 66–69 kohdassa. Siksi se katsoo, että pääasiassa kyseessä olevien avustusten oikeudellisessa luokittelussa joko voimassa oleviksi tai uusiksi tuiksi on tarkasteltava myös mainitun periaatteen soveltamisalaa.
- 32 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa kuitenkin, että useista toisiaan seuranneista, Gruppo Tirrenia di Navigazioneen kuuluvia yrityksiä koskeneista asioista, jotka johtivat 10.5.2005 annettuun tuomioon Italia v. komissio (C-400/99, EU:C:2005:275), 20.6.2007 annettuun tuomioon Tirrenia di Navigazione ym. v. komissio (T-246/99, ei julkaistu, EU:T:2007:186) ja 4.3.2009 annettuun tuomioon Tirrenia di Navigazione ym. v. komissio (T-265/04, T-292/04 ja T-504/04, ei julkaistu, EU:T:2009:48), ilmenee, että sillä, ettei meriliikenteen kabotaasimarkkinoita ollut virallisesti vapautettu, ei ollut merkitystä eräiden näissä asioissa kyseessä olleiden toimenpiteiden luokitteluosassa voimassa oleviksi tuiksi.
- 33 Lopuksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, sovelletaanko asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan iv alakohtaa, luettuna yhdessä saman asetuksen 15 artiklan kanssa, ennen mainitun asetuksen voimaantuloa myönnettyihin avustuksiin. Kyseisen tuomioistuimen mukaan 16.4.2015 annetusta tuomiosta Trapeza Eurobank Ergasias (C-690/13, EU:C:2015:235) ilmenee, että mainittuja säännöksiä voitaisiin soveltaa mainitun asetuksen voimaantuloa edeltäneisiin tosiseikkoihin.
- 34 Tässä tilanteessa Corte suprema di cassazione on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Sovelletaanko, ja jos sovelletaan, niin millä edellytyksillä, kyseisten tukien luokitteluun (uusien tukien sijaan voimassa oleviksi tuiksi) asetuksen [N:o 659/1999] 1 artiklan b alakohdan v alakohtaa, jossa säädetään seuraavaa: ’tu[et], joiden voidaan katsoa olevan voimassa olevia tukia, koska voidaan osoittaa, että ne käyttöönottohetkellä eivät vielä olleet tukia, mutta ovat muuttuneet myöhemmin sellaisiksi yhteismarkkinoiden kehityksen johdosta ilman, että jäsenvaltio olisi muuttanut niitä. Jos tietyt toimenpiteet muuttuvat tuiksi sen jälkeen, kun tietty toiminta on vapautettu kilpailulle yhteisön lainsäädännössä, näitä toimenpiteitä ei kilpailun vapauttamiselle vahvistetun ajankohdan jälkeen pidetä voimassa olevana tukena’; vai sovelletaanko, ja jos sovelletaan, niin millä edellytyksillä, (edellä mainitusta säännöksestä ulottuvuudeltaan muodollisesti poikkeavaa) periaatetta, joka on vahvistettu 15.6.2000 annetussa tuomiossa Alzetta ym. v. komissio

(T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97–T-607/97, T-1/98, T-3/98–T-6/98 ja T-23/98, EU:T:2000:151, 143 kohta) ja joka on tämän asian kannalta merkityksellisin osin vahvistettu 29.4.2004 annetussa tuomiossa Italia v. komissio (C-298/00 P, EU:C:2004:240, 66–69 kohta), jonka mukaan 'alun perin kilpailulta suljetuilla markkinoilla perustettua tukijärjestelmää on pidettävä näiden markkinoiden vapautuessa voimassa olevana tukijärjestelmänä, koska se ei ole kuulunut perustamisajankohtanaan yksinomaan kilpailulle avoimilla aloilla sovellettavan ETY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan [josta on tullut EY 87 artiklan 1 kohta ja myöhemmin SEUT 107 artiklan 1 kohta] soveltamisalaan tässä määräyksessä asetettujen, vaikutuksia jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja kilpailuun koskevien edellytysten vuoksi?'

- 2) Sovelletaanko edellä mainittujen tukien luokitteluun joka tapauksessa, ja jos sovelletaan, niin millä edellytyksillä, asetuksen [N:o 659/1999] 1 artiklan b alakohdan iv alakohtaa, jonka mukaan voimassa olevalla tuella tarkoitetaan 'tukia, [jotka] voidaan tämän asetuksen 15 artiklan nojalla' (jossa sääntöjenvastaisesti myönnettyjen tukien takaisin perimiselle säädetään 10 vuoden vanhentumisaika) 'katsoa voimassa olevaksi tueksi', vai sovelletaanko siihen, ja jos sovelletaan, niin millä edellytyksillä (mainitussa säännöksessä ilmaistua periaatetta vastaavasti vai muulla tavoin) unionin tuomioistuimen toistuvasti vahvistamia luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden periaatteita?"

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

- 35 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään pääasiallisesti, voidaanko pääasiassa kyseessä olevien kaltaiset avustukset, jotka on myönnetty yritykselle ennen kyseisten markkinoiden vapauttamista, luokitella voimassa oleviksi tuiksi pelkästään sillä perusteella, että kyseisiä markkinoita ei ollut muodollisesti vapautettu kilpailulle tukien myöntämishetkellä.
- 36 Tässä yhteydessä on muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallisen toimenpiteen luokittelu valtiontueksi edellyttää, että kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät. Kyseessä on ensinnäkin oltava valtion toimenpide tai valtion varoista toteutettu toimenpide. Toiseksi kyseisen toimenpiteen on oltava omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Kolmanneksi toimenpiteellä on annettava valikoivaa etua sille, joka on toimenpiteen kohteena. Neljänneksi toimenpiteen on vääristettävä tai uhattava vääristää kilpailua (ks. tuomio 21.12.2016, komissio v. World Duty Free Group ym., C-20/15 P ja C-21/15 P, EU:C:2016:981, 53 kohta).
- 37 Tämän jälkeen on todettava, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa, jossa kyseisiä markkinoita ei ollut vielä muodollisesti avattu kilpailulle, on selvitetävä, olivatko kyseiset avustukset niitä myönnettäessä valtiontukia, koska ne täyttivät edellytykset, jotka koskevat vaikutuksia jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja kilpailun vääristymistä.
- 38 Tässä yhteydessä on todettava, että vaikka onkin totta, että valtiontuki voidaan periaatteessa katsoa voimassa olevaksi tueksi, koska voidaan osoittaa, ettei se käyttöönottohetkellään vielä ollut tuki juuri sen johdosta, ettei kyseisiä markkinoita ollut vapautettu, unionin tuomioistuin on jo vahvistanut, että se, ettei markkinoita ole vapautettu, ei välttämättä sulje pois sitä, että valtion toimenpide on omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja että se voi vääristää tai uhata vääristää kilpailua (ks. vastaavasti tuomio 10.6.2010, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-140/09, EU:C:2010:335, 49 kohta).
- 39 Valtiontuki on näet omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja voi vääristää tai uhata vääristää kilpailua, vaikka kyseiset markkinat olisi avattu vain osittain kilpailulle.

- 40 Jotta voidaan katsoa, että valtion toimenpide tai valtion varoista toteutettu toimenpide on omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja voi vääristää tai uhata vääristää kilpailua, on riittävää, että valtiontuen käyttöönottohetkellä kyseisillä markkinoilla oli toimiva kilpailutilanne.
- 41 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 67 kohdassa, nyt käsiteltävässä asiassa sen seikan perusteella, että pääasiassa kyseessä olevat meriliikenteen kabotaasimarkkinat vapautettiin säädoستهitse vasta huomattavasti pääasiassa kyseessä olevien avustusten maksamisen jälkeen, ei voida sulkea pois sitä, että ennen tätä vapauttamista kyseiset tuet täyttivät nyt annettavan tuomion 36 kohdassa mieleen palautetut edellytykset.
- 42 Tässä yhteydessä on muistutettava, että – kuten 10.6.2010 annetun tuomion Fallimento Traghetti del Mediterraneo (C-140/09, EU:C:2010:335) 50 kohdasta käy ilmi – yhtäältä ei voida sulkea pois sitä, että Tirrenia on kilpaillut muiden jäsenvaltioiden yritysten kanssa asianomaisilla sisäisillä reiteillä, eikä toisaalta voida sulkea pois myöskään sitä, että se on ollut kilpailutilanteessa muiden tällaisien yritysten kanssa kansainvälisillä reiteillä ja että – koska sen eri toiminnoista ei ole pidetty erillistä kirjanpitoa – on ollut olemassa vaara ristikkäisavustuksista, eli toisin sanoen vaara siitä, että sen sellaisesta kabotaasitoiminnasta saadut tulot, jonka hyväksi pääasiassa kyseessä olevat avustukset on myönnetty, on käytetty sellaisen toiminnan hyväksi, jota kyseinen yritys on harjoittanut mainituilla kansainvälisillä reiteillä.
- 43 Unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta käy siten ilmi, että vaikka kyseisiä markkinoita ei ollut muodollisesti vapautettu, vaikuttaa siltä, että pääasian tosiseikkojen tapahtumahetkellä kyseessä olivat kilpailumarkkinat ja että Tirrenialle myönnettyt avustukset olivat omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja voivat vääristää tai uhata vääristää kilpailua.
- 44 Näissä olosuhteissa on katsottava, että siltä osin kuin pääasiassa kyseessä oleviin avustuksiin sovellettiin niiden myöntämishetkellä valtiontuen käsitettä sillä perusteella, että ne täyttivät kaikki tätä koskevat edellytykset, erityisesti, koska ne olivat omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja voivat vääristää tai uhata vääristää kilpailua, mikä on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asiana selvittää, näitä toimia ei voida lähtökohtaisesti luokitella voimassa olevaksi tueksi pelkästään sillä perusteella, että kyseisiä markkinoita ei ollut muodollisesti vapautettu kilpailulle tukien myöntämishetkellä.
- 45 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että pääasiassa kyseessä olevien kaltaisia avustuksia, jotka on myönnetty yritykselle ennen kyseisten markkinoiden vapauttamista, ei voida luokitella voimassa oleviksi tuiksi pelkästään sillä perusteella, että kyseisiä markkinoita ei ollut muodollisesti vapautettu kilpailulle tukien myöntämishetkellä, mikäli nämä avustukset olivat omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja voivat vääristää tai uhata vääristää kilpailua, mikä on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asiana selvittää.

Toinen kysymys

- 46 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelelee toisella kysymyksellään, onko pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa luokiteltaessa kyseisiä avustuksia joko voimassa oleviksi tuiksi tai uusiksi tuiksi sovellettava N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan iv alakohtaa, vai onko tukeuduttava luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden periaatteisiin.
- 47 Ensinnäkin mainitun asetuksen 1 artiklan b alakohdan iv alakohdan sovellettavuudesta pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen tilanteeseen on todettava ensiksi, että mainitussa säännöksessä tarkoitettu voimassa olevien tukien käsite liittyy läheisesti komissiolle valtiontukien valvontajärjestelmän yhteydessä kuuluvaan rooliin, tehtäviin ja erityisiin toimivaltuuksiin.

- 48 Tässä yhteydessä on muistutettava, että mainitun säännöksen mukaan voimassa olevalla tuella tarkoitetaan tukia, jotka voidaan asetuksen N:o 659/1999 15 artiklan nojalla katsoa voimassa olevaksi tueksi.
- 49 Mainitun asetuksen 15 artiklan 3 kohdan mukaan tuki, jonka osalta kymmenen vuoden vanhentumisaika on kulunut umpeen, katsotaan voimassa olevaksi tueksi.
- 50 Mainitun asetuksen 15 artiklan 2 kohdassa puolestaan säädetään, että sääntöjenvastaista tukea koskevat komission toimet tai jäsenvaltion komission pyynnöstä toteuttamat toimet keskeyttävät vanhentumisajan, ja vanhentumisaika alkaa uudelleen kunkin keskeytyksen jälkeen.
- 51 Näiden säännösten sanamuodosta käy ilmi, että valtiontuen luokittelu saman asetuksen 1 artiklan b alakohdan iv alakohdassa tarkoitetuksi voimassa olevaksi tueksi riippuu lähtökohtaisesti siitä, onko komissio toteuttanut kyseistä tukea koskevia toimenpiteitä vanhentumisajan kuluessa.
- 52 Lisäksi asetuksen N:o 659/1999 15 artiklan mukaan komission toimivaltuuksiin periä tuki takaisin sovelletaan kymmenen vuoden vanhentumisaikaa.
- 53 Toiseksi on korostettava, että valtiontukien valvontajärjestelmän yhteydessä kansallisilla tuomioistuimilla on erityinen tehtävä ja tietty riippumattomuusaste komissioon nähden erityisesti silloin, kun niiden käsiteltäväksi on saatettu vahingonkorvauskanne, kun komissio ei ole tehnyt päätöstä.
- 54 Tässä yhteydessä unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on niin, että kyseisen valvontajärjestelmän toteuttaminen kuuluu yhtäältä komissiolle ja toisaalta kansallisille tuomioistuimille, ja niiden tehtävät ovat toisiaan täydentävät mutta erilliset (tuomio 21.11.2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 55 Erityisesti on niin, että sen arvioiminen, soveltuvatko tukitoimenpiteet yhteismarkkinoille, kuuluu komission yksinomaiseen toimivaltaan, jonka käyttämistä unionin tuomioistuimet valvovat, kun taas kansalliset tuomioistuimet huolehtivat yksityisten oikeuksien suojaamisesta siinä tapauksessa, että ETY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdassa määrättyä velvollisuutta ilmoittaa valtiontuista etukäteen komissiolle on rikottu (ks. vastaavasti tuomio 5.10.2006, Transalpine Ölleitung in Österreich, C-368/04, EU:C:2006:644, 38 kohta).
- 56 Täyttäessään tehtävänsä kansallisten tuomioistuinten on mahdollisesti käsiteltävä korvausvaatimuksia vahingoista, jotka ovat aiheutuneet tuensaajan kilpailijoille sääntöjenvastaisesta valtiontuesta.
- 57 Kuten näet julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 82 ja 84 kohdassa, tällaisten vahingonkorvauskanteiden yhteydessä kansalliset tuomioistuimet ovat hoitaessaan yksityisten oikeuksien suojaamiseen liittyviä tehtäviään tietystä määrin itsenäisiä ja riippumattomia komission toimintaan nähden, eikä mahdollisuus hakea vahingonkorvauksia lähtökohtaisesti riipu mahdollisista rinnakaistutkimuksista, jotka komissio on aloittanut kyseisen tukitoimenpiteen suhteen.
- 58 Tässä yhteydessä unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että se, että komissio on aloittanut valtiontukien muodollisen tutkintamenettelyn, ei merkitse, että kansallisilla tuomioistuimilla ei enää olisi velvollisuutta suojella yksityisten oikeuksia ETY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohtaa mahdollisesti rikottaessa (tuomio 21.11.2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, 32 kohta).
- 59 Lisäksi on muistutettava kansallisten tuomioistuinten riippumattomuusasteen osalta, että jotta ETY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan viimeisen virkkeen välitöntä oikeusvaikutusta ei heikennettäisi ja jotta ei loukattaisi niitä yksityisten intressejä, joiden suojaaminen on kansallisten tuomioistuinten tehtävänä, komission päätöksestä, jossa ilmoittamatta jätetty tuki todetaan

yhteismarkkinoille soveltuvaksi, ei seuraa, että kyseisen tuen täytäntöönpanotoimien, jotka ovat pätemättömiä sen vuoksi, että ne on toteutettu tässä määräyksessä tarkoitetun kiellon vastaisesti, pätemättömyys korjaantuisi jälkikäteen. Muunlainen tulkinta johtaisi siihen, että kyseessä oleva jäsenvaltio hyötyisi mainitun määräyksen noudattamatta jättämisestä ja että tämän määräyksen tehokas vaikutus jäisi toteutumatta (tuomio 5.10.2006, Transalpine Ölleitung in Österreich, C-368/04, EU:C:2006:644, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 60 Jos kantaja näin ollen pystyy näyttämään kansallisessa tuomioistuimessa toteen kärsineensä vahinkoa valtiontuen ennenaikaisen käyttöönoton ja erityisesti tuensaajan sen ansiosta saaman sääntöjenvastaisen ajallisen edun vuoksi, vahingonkorvauskanne voidaan pääsääntöisesti hyväksyä, vaikka komissio olisi jo hyväksynyt kyseisen tuen ajankohtana, jona vaatimusta käsitellään kansallisessa tuomioistuimessa.
- 61 Nyt annettavan tuomion 47–60 kohdassa tehdyistä toteamuksista seuraa, että kun otetaan huomioon kansallisten tuomioistuinten tehtävä valtiontukien valvontajärjestelmän yhteydessä ja niiden riippumattomuusaste komissioon nähden erityisesti silloin, kun niiden käsiteltäväksi on saatettu vahingonkorvauskanne, kun komissio ei ole tehnyt päätöstä, on katsottava, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 91 kohdassa, että asetuksen N:o 659/1999 15 artiklan 1 kohdassa säädetyn kymmenen vuoden vanhentumisajan kulumisen umpeen vain rajoittaa ajallisesti komission toimivaltuuksia valtiontukien takaisinperinnässä.
- 62 Asetuksen N:o 659/1999 15 artiklan 1 kohdassa säädetyn vanhentumisajan umpeen kulumisesta ei näin ollen voi seurata sääntöjenvastaisten valtiontukien taannehtiva korjaantuminen pelkästään sillä perusteella, että niistä tulee 1 artiklan b alakohdan v alakohdassa tarkoitettuja voimassa olevia tukia, ja tämän seurauksena sääntöjenvastaisen tuen myöntämisestä kärsineiden yksityisten ja kilpailijoiden asianomaista jäsenvaltiota vastaan nostaman kanteen oikeusperustan lakkautuminen.
- 63 Muunlainen tulkinta supistaisi tuista ilmoittamista koskevan jäsenvaltioiden veloitteen ulottuvuutta, minkä johdosta ETY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan tehokas vaikutus jäisi toteutumatta, erityisesti, koska tässä määräyksessä ei mainita mitään komissiolle kuuluvasta roolista, tehtävistä ja erityisistä toimivaltuuksista.
- 64 Epäilyistä, joita ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella on 16.4.2015 annetun tuomion Trapeza Eurobank Ergasias (C-690/13, EU:C:2015:235) johdosta asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan iv alakohdan sovellettavuudesta luokiteltaessa pääasiassa kyseessä olevia avustuksia joko voimassa oleviksi tuiksi tai uusiksi tuiksi, on korostettava, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 102 kohdassa, että tuohon tuomioon johtaneessa asiassa ei ollut kyseessä vahingonkorvauskanne vaan sen selvittäminen, oliko sellaisista kansallisista säännöksistä, joissa perustetaan unionin valtiontukilainsäädäntöön sisältyvien sääntöjen kanssa mahdollisesti ristiriitaisia erioikeuksia, tehtävä EY 88 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu ilmoitus, ja mikäli näin oli, oliko näitä säännöksiä jätettävä soveltamatta.
- 65 Tästä syystä mainitun oikeuskäytännön perusteella ei voida katsoa, että asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan iv alakohtaan sisältyvää voimassa olevan tuen määritelmää voitaisiin soveltaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen vahingonkorvauskanteen yhteydessä.
- 66 Lisäksi on muistutettava, että koska asetus N:o 659/1999 sisältää menettelyllisiä sääntöjä, joita sovelletaan kaikkiin valtiontukia koskeviin hallinnollisiin menettelyihin, jotka olivat komissiossa vireillä, kyseisellä asetuksella koonnetaan ja vahvistetaan komission käytäntö valtiontukien tutkinnan osalta, ja siihen ei sisälly ainoatakaan säännöstä, joka koskisi kansallisten tuomioistuinten toimivaltaa ja velvoitteita, joita säännellään edelleen perustamissopimuksen määräyksissä, sellaisina kuin yhteisöjen tuomioistuin niitä tulkitsee (ks. vastaavasti tuomio 5.10.2006, Transalpine Ölleitung in Österreich, C-368/04, EU:C:2006:644, 34 ja 35 kohta).

- 67 Edellä esitetystä seuraa, että asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan iv alakohtaan sisältyvää, voimassa olevan tuen määritelmää ei voida soveltaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa.
- 68 Tämän jälkeen mahdollisuudesta vedota luottamuksensuojan periaatteeseen on todettava, että henkilö, joka on rikkonut selvästi voimassa olevaa oikeutta, ei voi vedota tähän periaatteeseen (tuomio 14.7.2005, ThyssenKrupp v. komissio, C-65/02 P ja C-73/02 P, EU:C:2005:454, 41 kohta).
- 69 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 109 kohdassa, tämä päätelmä pätee vieläkin paremmin sellaisten valtion elinten osalta, jotka ovat myöntäneet valtiontuen ETY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdassa määrätyn menettelyn vastaisesti.
- 70 Tästä seuraa, että kun avustukset on myönnetty noudattamatta ETY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdassa määrättyä velvollisuutta ilmoittaa valtiontuista etukäteen, valtion elimet eivät voi vedota luottamuksensuojan periaatteeseen (ks. vastaavasti tuomio 15.12.2005, Unicredito Italiano, C-148/04, EU:C:2005:774, 104 kohta).
- 71 Oikeusvarmuuden periaatteen soveltamisesta pääasiassa kyseessä olevassa tilanteessa on muistutettava, että vanhentumisaikojen tarkoituksena on yleisesti taata oikeusvarmuus (tuomio 13.6.2013, Unanimes ym., C-671/11–C-676/11, EU:C:2013:388, 31 kohta). Nämä ajat on vahvistettava etukäteen, jotta ne täyttäisivät oikeusvarmuuden takaamista koskevan tehtävänsä, ja kaikenlaisen vanhentumisaajan ”analogisen” soveltamisen on oltava riittävästi yksityisten oikeussubjektien ennakoitavissa (ks. vastaavasti tuomio 5.5.2011, Ze Fu Fleischhandel ja Vion Trading, C-201/10 ja C-202/10, EU:C:2011:282, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 72 Tältä osin, ja koska asiasta ei ole olemassa yhteisön lainsäädäntöä, kunkin jäsenvaltion asiana on sisäisessä oikeusjärjestyksessään määrittää toimivaltaiset tuomioistuimet ja antaa menettelysäännöt sellaisia oikeussuojakeinoja varten, joilla pyritään turvaamaan yhteisön oikeuteen perustuvat yksityisten oikeudet, kuitenkin siten, että nämä menettelysäännöt eivät yhtäältä saa olla epäedullisempia kuin ne, jotka koskevat jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvia oikeuksia (vastaavuusperiaate), eivätkä ne toisaalta saa olla sellaisia, että yhteisön oikeusjärjestyksessä vahvistettujen oikeuksien käyttäminen on käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa (tehokkuusperiaate) (tuomio 5.10.2006, Transalpine Ölleitung in Österreich, C-368/04, EU:C:2006:644, 45 kohta).
- 73 Näin ollen nyt käsiteltävässä asiassa voidaan soveltaa ainoastaan kansalliseen oikeuteen sisältyviä vanhentumisaikoja koskevia sääntöjä, tulkittuina tehokkuus- ja vastaavuusperiaatteiden valossa.
- 74 Tässä asiayhteydessä olisi oikeusvarmuuden periaatteen vastaista soveltaa analogisesti asetuksen N:o 659/1999 15 artiklan 1 kohdassa säädettyä kymmenen vuoden vanhentumisaikaa valtiontukia saaneen yhtiön kilpailijan jäsenvaltiota vastaan nostamaan vahingonkorvauskanteeseen.
- 75 Yksityistä vastaan ei näet voida vedota vanhentumisaikaan, joka on vahvistettu säännöksessä, jonka tarkoituksena on ainoastaan rajoittaa ajallisesti komission toimivaltuuksia valtiontukien takaisinperinnässä. Tällaisen määräajan päättymisen ei voi olla esteenä sille, että jäsenvaltio voidaan asettaa kansallisessa tuomioistuimessa vastuuseen ETY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdassa määrätyn, valtiontuista etukäteen ilmoittamista koskevan velvollisuuden rikkomisesta.
- 76 Edellä esitetyn perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan iv alakohdalla on tulkittava siten, että sitä ei voida soveltaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen tilanteeseen. Kun pääasiassa kyseessä olevat avustukset on myönnetty noudattamatta ETY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdassa määrättyä velvollisuutta ilmoittaa valtiontuista etukäteen, valtion elimet eivät voi vedota luottamuksensuojan periaatteeseen. Pääasiassa kyseessä

olevan kaltaisessa tilanteessa, jossa valtiontukia saaneen yhtiön kilpailija on nostanut jäsenvaltiota vastaan vahingonkorvauskanteen, on vastoin oikeusvarmuuden periaatetta soveltaa kantajaan analogisesti mainitun asetuksen 15 artiklan 1 kohdassa säädetyn kaltaista vanhentumisaikaa.

Oikeudenkäyntikulut

- 77 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Pääasiassa kyseessä olevien kaltaisia avustuksia, jotka on myönnetty yritykselle ennen kyseisten markkinoiden vapauttamista, ei voida luokitella voimassa oleviksi tuiksi pelkästään sillä perusteella, että kyseisiä markkinoita ei ollut muodollisesti vapautettu kilpailulle tukien myöntämishetkellä, mikäli nämä avustukset olivat omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja voivat vääristää tai uhata vääristää kilpailua, mikä on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asiana selvittää.
- 2) [SEUT 108] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan iv alakohtaa on tulkittava siten, että sitä ei voida soveltaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen tilanteeseen. Kun pääasiassa kyseessä olevat avustukset on myönnetty noudattamatta ETY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdassa määrättyä velvollisuutta ilmoittaa valtiontuesta etukäteen, valtion elimet eivät voi vedota luottamuksensuojan periaatteeseen. Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa, jossa valtiontukia saaneen yhtiön kilpailija on nostanut jäsenvaltiota vastaan vahingonkorvauskanteen, on vastoin oikeusvarmuuden periaatetta soveltaa kantajaan analogisesti mainitun asetuksen 15 artiklan 1 kohdassa säädetyn kaltaista vanhentumisaikaa.

Allekirjoitukset